

تأثیر کمیته حسابرسی اثربخش طی مراحل مختلف چرخه عمر بر عملکرد شرکت

ابراهیم غریبی

دانشجو کارشناسی ارشد حسابرسی دانشگاه علامه طباطبائی تهران
ebrahimgharibi69@gmail.com

مجید اخوان

کارشناس ارشد مدیریت مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات،
(نویسنده مسئول)
md.akhavan@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۱۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۰۳

چکیده

هدف اصلی این پژوهش، بررسی اثر کمیته حسابرسی اثربخش بر عملکرد شرکت طی مراحل مختلف چرخه عمر شرکت می‌باشد. برای بررسی عملکرد از ۴ معیار ارزش افزوده بازار، کیو-توبین، بازده سرمایه، و بازده دارایی‌ها استفاده شده است و برای نشان دادن شاخص کمیته حسابرسی اثربخش از تحلیل پوششی و کمک گرفتن از سه شاخص تعداد، استقلال و تجربه‌ی اعضا استفاده شده است (آماره و سطح احتمال آزمون‌های کمو و بارتلت تایید می‌کنند که می‌توان از تحلیل پوششی کمک گرفت). نمونه‌ی آماری انتخاب شده با توجه به چرخه‌ی عمر شرکت به ۵ دسته‌ی معرفی، رشد، افول، رکود و بلوغ تقسیم شد و از ۸۸ شرکت در بازه‌ی زمانی ۱۳۹۶ الی ۱۴۰۰ جهت آزمون فرضیات استفاده گردید. نتایج پژوهش نشان می‌دهد کمیته‌ی حسابرسی اثربخش تأثیر مثبت بر میزان عملکرد شرکت دارد که این اثرگذاری وقتی از شاخص عملکرد ارزش افزوده بازار استفاده می‌شود معنادار می‌باشد. اما اثرگذاری کمیته‌ی حسابرسی اثربخش بر عملکرد با توجه به مراحل مختلف چرخه‌ی عمر متفاوت تشخیص داده شد که همواره این تأثیر مثبت می‌باشد. مقایسه‌ی مدل‌هایی که چرخه‌های عمر شرکت را مورد بررسی قرار داده‌اند با مدل‌های مشابه که چرخه‌های عمر را وارد نکرده‌اند نشان می‌دهد کیفیت برازش مدل بر اساس آماره R^2 به طور متوسط افزایش یافته است، در مدلی که ارزش افزوده بازار به عنوان شاخص عملکرد وارد شده است تأثیر کمیته بر عملکرد در همه‌ی دوره‌ها معنی‌دار تشخیص داده شد.

واژه‌های کلیدی: کمیته حسابرسی اثربخش، چرخه عمر، عملکرد، تحلیل پوششی، داده‌های تابلویی.

۱- مقدمه

اما سؤال اینجاست که الگوی تأثیرپذیری عملکرد شرکت از کارکرد اثربخش کمیته حسابرسی، طی مراحل مختلف چرخه عمر به چه صورت است؟ مطالعات فراوانی (آنتونی و رامش، ۱۹۹۲؛ میلر و فرایسن، ۱۹۸۴؛ مولر، ۱۹۷۲) درباره ورود مفهوم چرخه عمر شرکت به حوزه‌های گوناگون علوم انسانی از جمله حسابداری و مالی صورت گرفته است (یان، ۲۰۱۰). محتوای اصلی این مطالعات بر دو محور وجود مراحل گوناگون در طول چرخه عمر شرکت و ویژگی‌های منحصر به فرد هر مرحله از مراحل دیگر، استوار است (کالونگی و سیلولا، ۲۰۰۸؛ کاو، ۲۰۱۲). بنابراین، در حوزه چرخه عمر شرکت، ارائه مدلی برای تعریف مراحل چرخه عمر شرکت و همچنین اندازه گیری و تفکیک هر مرحله از مراحل دیگر چرخه عمر شرکت از اهمیت فراوانی برخوردار است.

در ادبیات مربوط به رشد و توسعه شرکت، دو نوع رهیافت مکانیکی و ارگانیکی وجود دارد (خوارزمی، ۱۳۷۱؛ علوی، ۱۳۸۰). در رهیافت مکانیکی، شرکت مانند یک ماشین است که دارای روند رشد و توسعه ثابتی است، درحالیکه در رهیافت ارگانیکی، شرکت همانند موجودی زنده است که دارای رشد و توسعه رو به جلو می‌باشد. بر مبنای رهیافت ارگانیکی، هاینر (۱۹۵۹) اعلان نمود که از مفهوم چرخه عمر و خط منحنی رشد زیست‌شناسی می‌توان به ترتیب برای شرکت و رشد و توسعه آن استفاده کرد. آدیژس (۱۹۸۹)، رشد شرکت‌ها را اینگونه به چرخه عمر ارگانیکی مرتبط می‌داند: همه ی موجودات زنده، از جمله نباتات، انسان‌ها و جانوران همگی از منحنی عمر یا چرخه ی عمر پیروی می‌کنند، اینگونه موجودات متولد می‌شوند، رشد می‌کنند به پیری می‌رسند و در نهایت می‌میرند. شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی نیز همانند سایر موجودات زنده هستند و ناگزیر اند چنین مسیری را طی کنند. گارنر (۱۹۶۵) نیز بیان نمود که شرکت دارای چرخه عمر منحصر به فرد خود است. یوتامی و اینانگا (۲۰۱۲) نیز بیان می‌دارند واحدهای تجاری در مراحل مختلف چرخه عمر دارای ویژگی‌های متفاوتی می‌باشند و مطابق با تئوری چرخه عمر شرکت، شرکت‌ها در مراحل مختلف چرخه عمر از نظر مالی و اقتصادی دارای رفتارهای خاصی هستند. به طور کلی تفاوت بین شرکت‌های جوان و به بلوغ رسیده مربوط به بزرگ بودن شرکت‌های به بلوغ رسیده نیست، بلکه مربوط به مسن‌تر بودن، با ثبات‌تر بودن (به دلیل ثبات سیستم کنترل داخلی)، سودآوری بالاتر، فرصت رشد

داده‌های بانک جهانی نشان می‌دهد ایران در مقایسه با ۱۱۱ کشوری که از بازار بورس اوراق بهادار استفاده می‌کنند به لحاظ نسبت ارزش سهام داد و ستد شده به تولید ناخالص داخلی حدوداً جایگاه میانه را دارد و ارزش سهام داد و ستد شده در بورس تنها حدود ۵ درصد تولید ناخالص داخلی را شامل می‌شود و این در حالی است که کشوری مانند هنگ کنگ حدود ۵ برابر ارزش تولید ناخالص داخلی را در بورس مبادله می‌کند و این نشان از جذابیت و رونق بسیار بالای این ابزار اقتصادی در این کشور دارد. یکی از دلایل رکود در بازار اوراق قرضه در ایران ضعف در عملکرد شرکت‌ها می‌باشد یکی از راهکارهای تقویت عملکرد تقویت کنترل‌های داخلی می‌باشد (کلاین^۱، ۲۰۰۲). وجود کمیته حسابرسی به عنوان مکانیزمی مهم از کنترل‌های داخلی موجب بهبود عملکرد می‌شود (واتس^۲ و همکاران، ۱۹۸۶). کمیته‌ی حسابرسی کارا می‌تواند موجب بهبود بهره‌وری و کارایی در فعالیت‌های شرکت و در نتیجه بهبود عملکرد شود. در یک دسته بندی توسط ژوآو همکاران (۲۰۱۶)، پنج گروه کلی معرفی شده است که از کمیته‌ی حسابرسی کارا تأثیر می‌پذیرد: اول) کارایی در کنترل محیط زیست: امروزه بحث آلودگی هوا و به تبع آن بحث‌های محیط زیستی و چاره اندیشی دولت‌ها و موسسات بین‌المللی جهت کاهش آلاینده‌ها داغ است و از میان چاره اندیشی‌های متفاوت، عده ای بحث دادن سهمیه‌ی آلاینده‌ی به بنگاه‌ها را جزو راه حل‌های مهم می‌دانند و این انگیزه برای بنگاه‌ها وجود دارد که میزان آلاینده‌ی آنها بیشتر از سهمیه شان باشد و این امر را با تغییر گزارش‌ها بپوشانند و یا از فیلترهای مناسب استفاده نکنند و در عین حال هزینه‌ی خرید آنها را در حساب‌ها منظور کنند. کمیته‌ی حسابرسی می‌تواند بخشی از این راه‌های بد اخلاقی را شناسایی و مانع شکل‌گیری آنها شود، دوم) کارایی در ریسک مربوط به تقویم و ارزیابی دارایی‌ها و مباحث مالیاتی مربوطه، سوم) کارایی در کیفیت اطلاعات مربوط به اعلامیه‌ها و اخبار، چهارم) کارایی در امور مربوط به کنترل فعالیت‌ها و در نهایت، پنجم) کارایی در مانیتورینگ و نظارت بر افراد و زیر مجموعه‌ها. از طرف دیگر سلوان^۴ (۱۹۹۳)، دسته بندی دیگری را برای نشان دادن فواید کمیته‌ی حسابرسی کارا بیان می‌کند. وی معتقد است کمیته‌ی حسابرسی قوی می‌تواند جلوی بد رفتاری و سوء استفاده مدیران را بگیرد، مانع بروز اشتباهات گردد و در نهایت، باعث می‌شود به مدیران اطلاعات دقیق‌تری جهت تصمیم‌گیری بهتر برسد.

3. Zhou

4. Sloan

1. Klein

2. Watts

کمترو پیشینه‌ی اعتباری بهتر شرکت‌های به بلوغ رسیده است (مهرانی و همکاران، ۱۳۹۳).

به طور خلاصه می‌توان گفت همانطور که موجودات زنده در هر دوره از زندگی مشکلات مربوط به آن دوره را دارند، شرکت‌ها نیز در هر دوره از چرخه‌ی عمر شرایط خاص خود را دارا هستند. در مراحل اولیه چرخه عمر به طور متوسط رشد فروش و سودآوری شرکت‌ها افزایش می‌یابد، از سوی دیگر اندازه‌ی بزرگ شرکت و سودآوری کم و حتی رشد منفی مربوط به مراحل پایانی چرخه‌ی عمر شرکت‌ها می‌باشد، لذا عملکرد شرکت‌ها در هر مرحله از چرخه‌ی عمرشان متفاوت است و شرایط متفاوت در هر دوره نشان می‌دهد حضور نهاد کنترل‌کننده‌ی داخلی که کمیته‌ی حسابرسی یکی از مصادیق آن است در هر دوره تأثیرات متفاوتی را بر عملکرد خواهد گذاشت. حال بررسی نظارت کمیته‌ی حسابرسی بر عملکرد مدیران در پشت سر گذاشتن بحران‌های هر دوره‌ی سنی شرکت متفاوت و متمایز خواهد بود و از طرفی بررسی دقیق این ارتباط به منظور شناسایی مراحل که بیشترین اثر را بر عملکرد دارد به جهت تقویت آن دوره حائز اهمیت است. نوآوری این پژوهش بررسی پویایی رابطه بین کمیته حسابرسی به عنوان یک ساز و کار نظارتی و کنترلی و عملکرد شرکت بر بستر مراحل مختلف چرخه عمر است. لذا در ادامه پیشینه نظری تأثیرگذاری کمیته حسابرسی بر عملکرد و سپس دلایل توجه به الگوی این اثرگذاری در مراحل مختلف چرخه عمر شرکت تشریح می‌شود.

مبانی نظری

کمیته حسابرسی و عملکرد

سیستم‌های گزارشگری مالی نقش مهمی در کاهش تضادهای نمایندگی ایفا می‌کنند. اطلاعات مالی می‌توانند جهت ارزیابی مستقیم نمایندگی مدیر و به عنوان اطلاعات ورودی قراردادهای جهت محدود کردن رفتار فرصت‌طلبانه مدیر مورد استفاده قرار گیرند. برای اینکه سیستم گزارشگری مالی نقش خود را ایفا نماید، ضروری است تا کنترل داخلی باکیفیتی وجود داشته باشد. سیستم کنترل داخلی خط مقدم دفاع در برابر کژنمایی‌های گزارشگری مالی است. هر چه کیفیت کنترل داخلی ضعیف‌تر باشد، کیفیت حسابداری پایین‌تر و انتشار اطلاعات مالی قابل اتکا به سرمایه‌گذاران بیرونی کمتر خواهد بود بعلاوه سیستم کنترل داخلی، سوء استفاده بالقوه مدیران را از طریق جداسازی وظایف مختلف محدود می‌کند (هو و گان، ۲۰۱۷). سیستم کنترل داخلی با هدف بهبود کیفیت اطلاعات گزارشگری مالی، ارتقای

اثربخشی و کارایی عملیاتی شرکت و دستیابی به استراتژی توسعه آن طرح ریزی می‌شود (هو و گان، ۲۰۱۷). ادبیات موضوعی نشان می‌دهد کمیته‌ی حسابرسی کارا نقش و تأثیر مهمی در کیفیت افشاء اطلاعات دارد، به عنوان مثال اشبااسکایف^۱ و همکاران (۲۰۰۸) تأثیر فقدان کنترل داخلی را بر کیفیت گزارش‌دهی بنگاه‌های ایالات متحده بررسی می‌کند و در می‌یابد گزارش‌هایی که بر اساس کنترل داخلی ضعیف هستند کیفیت کمتری را دارا هستند. به طور مشابه دوپل^۲ (۲۰۰۷)، ارتباط بین کیفیت گزارش و کنترل داخلی را آزمون می‌کند و نتیجه‌ای مشابه تحقیق قبل می‌گیرد. در واقع ادبیات موضوعی به تأثیراتی اشاره دارد که کنترل داخلی و کمیته‌ی حسابرسی به عنوان یکی از مصادیق کنترل داخلی بر ریسک، هزینه‌ی تامین مالی، هزینه‌ی تامین سرمایه، کیفیت گزارش‌دهی و... می‌گذارد. در واقع کنترل داخلی با یک حلقه واسطه بر عملکرد شرکت تأثیر می‌گذارد. با این حال اگرچه شرکت‌ها در قالب کمیته‌های مختلف، الزامات قانونی و مقرراتی را به منظور پرهیز از مجازات‌ها برآورده می‌سازند، اما همه چنین کمیته‌هایی در ارتقای عملکرد شرکت اثربخش نیستند. به بیان دیگر، اثربخشی کمیته حسابرسی بستگی به ویژگی‌های کمیته دارد نه فقط موجودیت کمیته (زاجونیکف، ۲۰۱۶).

در دسته بندی‌ای که ژئو و همکاران (۲۰۱۶)، ارائه نمودند، تأثیر کنترل داخلی بر عملکرد به طور دقیق‌تر مورد بررسی قرار می‌گیرد، بطوری که بیان می‌شود وظیفه‌ی کنترل داخلی و یکی از مهم‌ترین مصادقات‌های آن که کمیته‌ی حسابرسی است می‌تواند نوع ایرادات را برطرف کند، ایراداتی که منشاء غیر ارادی دارند و به دلایلی مانند فقدان تلاش کافی کارمندان و نبود پشت کار در میان آنها و دلایل متعدد دیگر باشد. تأثیر این اشتباهات در عملکرد شرکت به صورت تصادفی می‌باشد بدین معنی که ممکن است برای دوره‌ای وضعیت و عملکرد شرکت را بهتر از حالت موجود نشان دهد و برای دوره‌ای ممکن است وضعیت شرکت را بدتر از حالت ممکن نشان دهد و چون ماهیت این خطاها تصادفی است امید ریاضی آن صفر است و در بلندمدت امید داریم که آنچه صورت‌های مالی راجع به عملکرد و وضعیت شرکت به ما نشان می‌دهند همان چیزی باشد که در عمل داریم. اما در کنار این نوع اشتباهات، نوع دیگری از اشتباهات وجود دارد که به صورت عمدی و با هدف حیل و تقلب انجام می‌شود که عموماً هدف از آن‌ها بهتر نشان دادن اوضاع شرکت است (البته حالتی هم می‌تواند محتمل باشد که نفع مدیران در وخیم‌تر نشان دادن اوضاع شرکت باشد، به عنوان مثال هدف مدیران

^۱. Ashbaugh-Skaife

^۲. Doyle

مراحل مختلف چرخه عمر شرکت، متفاوت است و به همین ترتیب اثر کنترل داخلی نیز متغیر است. در مرحله معرفی، مالک شرکت حاکم شرکت است و ساختار سازمانی غیررسمی است، نقش کنترل داخلی در این زمان فاقد اهمیت است. در مرحله رشد، فروش سریعاً رشد می‌کند، حجم زیادی از منابع انباشته می‌شوند و ساختار سازمانی بسیار رسمی‌تر است و مدیران حکم فرما هستند. اگر سیستم کنترل علمی مستقر شود، شرکت‌ها با احتمال کمتری از کنترل خارج می‌شوند. در مرحله بلوغ، فروش باثبات می‌شود و سطح نوآوری سقوط می‌کند، ساختار سازمانی بوروکراتیک مستقر می‌شود، قابلیت کنترل و انعطاف شرکت متعادل می‌شود و ساختارهای نهادی و سازمانی درست می‌توانند خلاقیت و انعطاف‌پذیری را محافظت کنند. در مرحله افول نیز، شرکت‌ها بوروکراتیک هستند، قواعد و مقررات نامعتبر هستند و تناقضات در سازمان شدید می‌شود. بنابراین، برای شرکت‌های بالغ، کنترل داخلی می‌تواند به طور قابل ملاحظه‌ای کارایی و اثربخشی عملیات را بهبود دهد. برای شرکت‌هایی که در مرحله رشد، بلوغ و افول می‌باشند، کنترل داخلی می‌تواند به طور قابل ملاحظه‌ای کیفیت اطلاعات حسابداری را بهبود بخشد (چن، ۲۰۱۶). در این راستا، تئوری نمایندگی اظهار می‌کند که تقاضا برای شفافیت نسبت به برون‌سازمانی‌ها به موازات اینکه شرکت به سمت مرحله بلوغ حرکت می‌کند افزایش می‌یابد. مشکلات نمایندگی در مراحل اولیه چرخه عمر شرکت، یا وجود ندارد یا فاقد اهمیت هستند (الهادی و همکاران، ۲۰۱۶).

از سوی دیگر، یک شرکت برای بقا و رشد خود متکی به منابع مهم و محدود خود است و با سایر شرکت‌ها رقابت می‌کند تا از این منابع نفع ببرد و آنها را کنترل کند. بر اساس این دیدگاه، منابع و توانمندی‌های شرکت‌های بالغ زیاد، متنوع و غنی هستند و این در حالی است که برای شرکت‌های جوان و رو به افول، این منابع و توانمندی‌ها کوچک، متمرکز و محدود هستند. بنابراین می‌توان استدلال کرد که شرکت‌های بالغ می‌توانند از منابع خود استفاده کنند تا ساز و کارهای کنترلی مجزا و مستقلی را مستقر نمایند که این نیز به نوبه خود می‌تواند به عنوان بزرگی برای جذب سرمایه ارزاتر، گسترش پایگاه مشتری و حفظ شهرت استفاده شود. صرفه جویی‌های ناشی از مقیاس در تولید و انباشت اطلاعات به شرکت‌های بزرگتر اجازه می‌دهد تا به نسبت مبلغ بیشتری از منابع را به تولید و بازنشر اطلاعات اختصاص دهند. افشای اطلاعات در حجم زیاد توسط شرکت‌های کوچک را در مقایسه با رقبای بزرگشان در صنعت، در یک وضعیت نامساعد

کاهش موقت ارزش سهام باشد به منظور سرمایه‌گذاری خودشان در سهام شرکت باشد). لذا از این دو مجرا کنترل داخلی می‌تواند روی عملکرد شرکت اثرگذار باشد، به مدیران برای اخذ تصمیمات کمک برساند و برای سرمایه‌گذاران راهنمایی سودمند باشد (هیلی^۱ و همکاران، ۲۰۰۱). کنترل داخلی همچنین باعث می‌شود هیئت مدیره نسبت به عملکرد حساس‌تر باشند (سلوان، ۱۹۹۳) به این خاطر که هم‌فعالیت آنها بیشتر زیر ذره بین است و هم یک نهاد نظارتی بر آن‌ها تسلط دارد و ارتکاب تقلب امکان کمتری یافته است. به طور کلی، یکی از راهکارهای بهبود کیفیت جریان اطلاعات بین سهامداران و مدیران و بهبود عملکرد نظارت، کمیته حسابرسی است (روف^۲، ۲۰۱۱). کمیته حسابرسی جزئی از کنترل‌های داخلی شرکت شناخته می‌شود که حاکمیت شرکتی را بهبود و کاهش هزینه نمایندگی را در پی دارد (کلاین^۳، ۲۰۰۲؛ آیلیبویا و آبرتن، ۲۰۱۵) و به عنوان یک ابزار مدیریتی به سودآوری و بهبود عملکرد شرکت کمک کرده و ممانعت از به هدر رفتن منابع شرکت به عمل می‌آورد (هانزیکر^۴، ۲۰۱۴).

پویایی رابطه کمیته حسابرسی و عملکرد در مراحل مختلف چرخه عمر

از ویژگی‌های اقتصادی شرکت‌ها، چرخه عمر شرکت است. شرکت‌ها طبق نظریه چرخه عمر، در مراحل مختلف چرخه عمر از نظر مالی و اقتصادی دارای نمودگرها و رفتارهای خاصی هستند، بدین معنی که ویژگی‌های مالی و اقتصادی یک شرکت تحت تأثیر مرحله‌ای از چرخه عمر است که شرکت در آن قرار دارد (رحیمیان و رجبی، ۱۳۹۴). یکی از دلایلی هم که شرکت‌ها احتمالاً نیازهای حاکمیتی بسیار متفاوتی در هر نقطه از زمان دارند این است که این شرکت‌ها احتمالاً در مراحل بسیار متفاوتی از چرخه عمرشان هستند. به همین ترتیب، شرکت‌هایی که در مراحل مختلف چرخه عمرشان قرار دارند، احتمالاً نیازهای حاکمیتی بسیار متفاوتی داشته باشند چرا که کارکردهای ایجاد و حفظ ثروت حاکمیت شرکتی به موازات اینکه شرکت به بلوغ می‌رسد تغییر می‌یابد (بایرن، ۲۰۱۵). مطابق با تئوری چرخه عمر، تشکیل و توسعه شرکت‌ها دارای برخی ویژگی‌های یک موجود زنده است. تولید، عملیات، ویژگی‌های سازمانی و روابط بین سرمایه‌گذاران و مدیران در مراحل مختلف چرخه عمر، متمایز است که منجر به عدم تقارن اطلاعاتی و تضاد نمایندگی می‌شود (هو و گان، ۲۰۱۷). شدت مشکلات نمایندگی نیز در

³Klein
⁴Hunziker

¹ Healy
² Rouf

اساس میزان شدت های متفاوتی صورت میپذیرد (عبدالصالح^۱، ۲۰۱۳).

پیشینه تحقیق

کرمی و عمرانی (۱۳۸۹) با بررسی تأثیر چرخه عمر شرکت بر میزان مربوط بودن معیارهای ریسک و عملکرد به این نتیجه رسیدند که میزان مربوط بودن معیارهای ریسک و عملکرد و نیز توان توضیحی افزایشده معیارهای ریسک در مراحل مختلف چرخه عمر (رشد، بلوغ، افول) تفاوت معناداری با یکدیگر دارند و همین طور توان توضیحی افزایشده معیارهای ریسک در مرحله رشد دارای بیشترین مقدار و در مرحله بلوغ دارای کمترین مقدار است.

رستمی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با هدف بررسی تأثیر چرخه عمر بر روی عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران دریافتند که میانگین معیارهای ارزیابی کیو-توبین و بازده داراییها در مراحل مختلف چرخه عمر شرکتها با یکدیگر تفاوت معنی داری دارند. بررسی های بیشتر نشان داد که میانگین کیوتوبین در دو مرحله رشد و افول تفاوت معناداری با یکدیگر داشته و میانگین معیار مذکور برای شرکت های در مرحله افول بیشتر از شرکت های در مرحله رشد است. همچنین نتیجه آزمون مشابه درباره مقدار بازده داراییها نیز نشان داد که این معیار در مراحل رشد و بلوغ و همچنین مراحل رشد و افول تفاوت معناداری با یکدیگر دارند.

رحیمیان و رجبی (۱۳۹۴) به بررسی رابطه ساز و کارهای اصول راهبری و چرخه عمر شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج نشان داد که تفاوت معناداری بین میانگین درصد تمرکز مالکیت و درصد اعضای غیرموظف هیأت مدیره در مراحل مختلف چرخه عمر شرکت ها وجود ندارد. لیکن، اختاف معناداری بین میانگین درصد مالکیت نهادی و نسبت بدهی در مراحل مختلف چرخه عمر شرکت ها وجود دارد. منصوری نیا و یدالهی (۱۴۰۱) به بررسی نقش کیفیت کمیته حسابرسی بر عملکرد مالی بانک های دولتی و خصوصی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار پرداختند. یافته های تحقیق نشان داد که در بانکهای خصوصی اندازه کمیته حسابرسی تأثیر مثبت و معنی داری بر سود بانکی دارد و سایر ویژگی های کمیته حسابرسی تأثیر معناداری بر سود بانکی ندارد. همچنین اندازه، استقلال و تخصص کمیته حسابرسی بر عملکرد بانک های دولتی (سود و نقدینگی بانک) تأثیر مثبت و معنی داری دارد. همچنین این تأثیر در بانک های دولتی بیشتر از بانک های خصوصی است.

رقابتی قرار می دهد. بنابراین، از آنجایی که گردآوری، تولید و بازنشر اطلاعات فعالیت های هزینه بری هستند، شرکت های کوچک ممکن است قادر به تأمین چنین هزینه هایی نباشند (الهادی و همکاران، ۲۰۱۶). از این رو، مراحل چرخه عمر یک شرکت در بررسی روابط پویای بین عوامل مفروض، نباید نادیده انگاشته شود. به باور چن (۲۰۱۶) شرکت ها در مراحل مختلف چرخه عمر یکسان در نظر گرفته شده اند که به روشنی همراستا با موقعیت های واقعی نیست و این امر اعتبار نتایج را خدشه دار می کند. روابط مفروض در پژوهش ها مجرد و مطلق نیستند و محیط خاص پیرامون نباید نادیده گرفته شود (چن، ۲۰۱۶). وهبا و السید (۲۰۱۴) نیز بر این باورند که به دلیل تغییرات پویا و همزمان در ویژگی های شرکت، بررسی اثر آنها به صورت انفرادی ممکن است به نتایج نادرستی منجر شود. انتظار می رود ساز و کارهای کنترلی (از جمله کمیته حسابرسی) انعکاس نیازهای یک شرکت مشخص در شرایط متفاوت باشد. و به همین دلیل انتظار می رود نقش های متفاوتی را در نقاط گوناگون چرخه عمر ایفا نماید. همانگونه که کارکردهای کنترلی در یک شرکت کارآفرین در برابر یک شرکت بالغ با شیوه های متفاوتی صورت می گیرد. فرض بنیادین این استدلال این است که استراتژیها و روابط شرکت با مراحل مختلف چرخه عمر آن شرکت تغییر می کند و هیچ دلیلی وجود ندارد که باور داشته باشیم یا فرض کنیم که این گونه روابط، فرایندی ایستا هستند، آن هم در دنیایی که استراتژی، ساختار، فرایند تصمیم گیری و اولویت های مدیریتی نسبت به تغییرات محیط بیرونی واکنش نشان می دهند (وهبا و السید، ۲۰۱۴).

بر این اساس، هم عملکرد شرکت و هم ساز و کارهای نظارتی در دوره های مختلف عمر شرکت تفاوت هایی دارد. اولاً رابطه ای بین قبول ریسک و هزینه های شرکت در مراحل مختلف چرخه عمر شرکت یکسان نمی باشد، به ازای قبول مقدار خاص و مشخصی از ریسک میزان عائدی مورد انتظار در همه ی مراحل عمر یک شرکت یکسان نخواهد بود، شرکت دوره های پریسکی را دارد که عائدی به ازای قبول ریسک آن با دوره ی دیگر یکسان نخواهد بود. ثانیاً خطا و اشتباه در داده های شرکت چه به صورت سهوی و چه به صورت عمدی بسته به اینکه در چه دوره ای از عمر شرکت باشد تأثیر متفاوتی بر عملکرد شرکت خواهد گذاشت، عملاً مکانیزم نظارت و کنترل داخلی کمیته ی حسابرسی می تواند موجب تخصیص بهینه ی منابع شود و شرکت ها در طول دوره های مختلف عمر نیازشان به منابع بر

^۱. Abdulsaleh

این یافته‌ها نشان می‌دهد که با افزایش کیفیت کمیته حسابرسی عملکرد مالی بانک نیز افزایش خواهد یافت.

انصاری و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی به پیش‌بینی چرخه عمر و ارزیابی عملکرد مالی شرکت‌ها با استفاده از الگوریتم درخت تصمیم و تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند معیاره پرداختند. در این پژوهش ابتدا، نسبت‌های مالی با استفاده از تحلیل رگرسیون درخت تصمیم برای پیش‌بینی چرخه عمر اولویت‌بندی شدند. نسبت‌های مالی به عنوان متغیر مستقل و داده‌های صورت جریان وجوه نقد به عنوان متغیر وابسته مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته‌اند. نتایج آنها نشان داد که نسبت کفایت نقد و نسبت بدهی به ارزش ویژه به ترتیب بیشترین و کمترین اهمیت را دارند. سپس با استفاده از تحلیل سلسله مراتبی نسبت‌های مالی برای ارزیابی عملکرد مالی شرکت‌ها اولویت‌بندی شدند که نتایج نشان داد نسبت‌های اهرمی و نسبت‌های سودآوری به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین رتبه را به خود اختصاص دادند.

وهبا و السید (۲۰۱۴) در بررسی اثر چرخه عمر بر روی رابطه بین اندازه هیأت مدیره و عملکرد مالی، نشان دادند که اگر چه اندازه هیأت مدیره در مراحل اولیه چرخه عمر اثر معکوسی بر عملکرد مالی دارد، اما برای آن دسته از شرکت‌هایی که در مرحله توسعه، بلوغ یا احیا هستند، ضریب مثبت و معناداری را بر عملکرد مالی اعمال می‌کند.

زابونیکف (۲۰۱۶) با بررسی اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر عملکرد شرکت نشان داد که ارتباط مثبتی بین اندازه کمیته حسابرسی، فراوانی جلسات آن و تخصص مالی آن با عملکرد مالی وجود دارد. اما در عوض، استقلال کمیته حسابرسی ظاهراً ارتباط معکوسی با عملکرد شرکت دارد.

چن (۲۰۱۶) به بررسی تأثیر کنترل داخلی بر کیفیت سود در مراحل مختلف چرخه عمر پرداخت. یافته‌های تجربی حاکی از این بود که کنترل داخلی با کیفیت می‌تواند به طور مؤثری مانع مدیریت سود تعهدی و مدیریت سود واقعی شود و این در حالی است که در گام‌های مختلف چرخه عمر، ارتباط بین کیفیت کنترل داخلی و کیفیت سود حسابداری (کیفیت سود تعهدی و کیفیت سود واقعی) متفاوت است. برای بعد کیفیت سود تعهدی، در مرحله بلوغ، کیفیت کنترل داخلی با کیفیت سود تعهدی مستقیماً در ارتباط است. در گام‌های رشد یا افول، ارتباط بین کیفیت کنترل داخلی و کیفیت سود تعهدی معنادار نبود. برای بعد کیفیت سود واقعی، در گام افول، کنترل داخلی با کیفیت می‌تواند کیفیت سود واقعی را بهبود دهد. در مرحله رشد یا بلوغ، این ارتباط دقیقاً عکس است.

الهادی و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی با هدف بررسی اثر وجود کمیته ریسک و ویژگی‌های آن بر افشای ریسک بازار و نقش مراحل مختلف چرخه عمر در توضیح تغییر پذیری این رابطه، به این نتیجه رسیدند که شرکت‌های دارای کمیته ریسک مجزا، سطح افشای بیشتری از ریسک بازار دارند و این رابطه برای شرکت‌های بالغ قوی‌تر است. علاوه بر این، یافته‌ها حاکی از این است صلاحیت‌های کمیته ریسک (تحصیلات دانشگاهی یا تجربه حرفه‌ای اعضا در رشته مالی یا حسابداری) و اندازه آن اثر مستقیم معناداری بر افشای ریسک بازار دارد.

هو و گان (۲۰۱۷) با بررسی تکامل کیفیت کنترل داخلی طی مراحل مختلف چرخه عمر، روند رو به پایینی را در کیفیت کنترل داخلی مشاهده کردند بدین معنی که کیفیت کنترل داخلی به طور معناداری برای شرکت‌های در مرحله رشد بالاتر و کیفیت کنترل داخلی به طور معناداری برای شرکت‌های در مرحله غیر رشد، پایین‌تر است.

القحطانی و همکاران (۲۰۲۲) به بررسی ارتباط بین مدیران غیرموظف، چرخه عمر شرکت، تصمیمات مالی و عملکرد شرکت پرداختند. به طور ویژه، در این پژوهش به بررسی این موضوع پرداخته شد که آیا اعضای هیأت مدیره که در شرکت‌های دیگر نیز به این سمت منصوب می‌باشند ارتباط معناداری با استراتژی-های مالی شرکت طی چرخه عمر آن دارند؟. نتایج این پژوهش نشان داد وقتی تعداد مدیران با کرسی‌های متعدد هیئت مدیره افزایش می‌یابد، سطح دارایی نقدی شرکت‌ها افزایش، مخارج سرمایه‌کاهش، هزینه‌های فروش، عمومی و اداری افزایش و عملکرد شرکت کاهش می‌یابد. این ارتباط در مراحل مختلف چرخه عمر شرکت متفاوت است.

راماچاندرا و همکاران (۲۰۲۲) به بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر عملکرد بخش بانکی در کشور عمان پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد تعداد جلسات کمیته حسابرسی و حضور اعضای غیرموظف در کمیته حسابرسی ارتباط مستقیم با عملکرد و تعداد اعضای کمیته حسابرسی ارتباطی معکوس با عملکرد بانک‌ها دارد.

فرضیه‌های پژوهش

بر اساس ادبیات پژوهش و پیشینه تجربی فرضیه‌های پژوهش به صورت زیر تدوین شده‌اند:

فرضیه اول: بین کمیته‌ی حسابرسی اثربخش و عملکرد رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه دوم: ارتباط کمیته‌ی حسابرسی بر عملکرد در مراحل مختلف چرخه عمر متفاوت است.

روش شناسی تحقیق

روشنی این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی بوده و همچنین از نظر داده‌ها و زمان گردآوری اطلاعات، از نوع داده‌های تلفیقی و تاریخی است؛ زیرا نمونه‌های موجود، در طول دوره‌های زمانی مختلف مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. این پژوهش از نظر استدلال قیاسی - استقرایی است. استدلال قیاسی - استقرایی بدین نحو است که محقق در شروع تحقیق از روش استدلال قیاسی بهره می‌گیرد و فرضیات تحقیق را مبتنی بر تئوری‌ها، نظریات و یا یافته‌های تحقیقات پیشین مطرح می‌کند. سپس با روش استقراء اقدام به جمع‌آوری داده‌ها نموده و بعد با انجام آزمون‌های آماری مناسب به استنتاج نتایج تحقیق و تعمیم آن می‌پردازد. لذا این تحقیق از لحاظ نوع استدلال از نوع قیاسی - استقرایی می‌باشد.

از لحاظ روش، پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی و مبتنی بر اطلاعات واقعی مندرج در صورت‌های مالی شرکت‌ها هست. در تحقیقات توصیفی به مطالعه وابستگی متغیر وابسته با یک یا چند متغیر دیگر پرداخته می‌شود. در واقع تحقیقات همبستگی شامل کلیه تحقیقاتی است که در آنها سعی می‌شود رابطه متغیرهای مختلف با استفاده از ضریب همبستگی کشف و تعیین شود. جهت گردآوری اطلاعات، با استفاده از روش کتابخانه‌ای، اطلاعات مورد نیاز برای ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش گردآوری و پس از انجام مطالعات کتابخانه‌ای برای جمع‌آوری اطلاعات از نرم‌افزارهای اطلاعاتی تدبیر پرداز و راه‌آورد نوین، صورت‌های مالی حسابرسی شده شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که نزد کتابخانه سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، بانک اطلاعاتی جامع شرکت‌های پذیرفته‌شده

✓ قبل از سال ۱۳۹۶ در بورس پذیرفته شده باشند؛
 ✓ سال مالی شرکت‌ها منتهی به ۲۹ اسفند باشد.
 ✓ شرکتها نباید سال مالی خود را تغییر داده باشند؛
 تحقیق برای شرکت‌های غیر مالی همچون بانک‌ها و کلیه شرکت‌های سرمایه‌گذاری و هلدینگ (مادر) انجام نمی‌شود. زیرا ماهیت فعالیت این گونه شرکتها متفاوت هست.

اطلاعات آن‌ها در دسترس باشد.
 با در نظر گرفتن محدودیت‌های فوق، در نهایت ۸۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای نمونه انتخاب شدند. سپس جهت خلاصه کردن اطلاعات از نرم افزار صفحه گسترده Excel استفاده شده است، و در نهایت با استفاده از نرم افزار Eviews10 آزمون فرضیه‌ها صورت گرفته است.

مدل‌ها و متغیرهای پژوهش

برای آزمون فرض‌ها مطابق با پژوهش وهبا و السید (۲۰۱۴) از مدل‌های ذیل استفاده شده است.

جدول شماره ۱: مدل‌های تحقیق

نام مدل	مدل
1a	$ROA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 SHARE1_{i,t} + \beta_2 SHARE2_{i,t} + \beta_3 TURNOVER_{i,t} + \beta_4 CAPINT_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 MTB_{i,t} + \beta_{11} FAC_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$
1b	$ROE_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 SHARE1_{i,t} + \beta_2 SHARE2_{i,t} + \beta_3 TURNOVER_{i,t} + \beta_4 CAPINT_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 MTB_{i,t} + \beta_{11} FAC_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$
1c	$MWA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 SHARE1_{i,t} + \beta_2 SHARE2_{i,t} + \beta_3 TURNOVER_{i,t} + \beta_4 CAPINT_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 MTB_{i,t} + \beta_{11} FAC_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$
1d	$Q - TOBIN_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 SHARE1_{i,t} + \beta_2 SHARE2_{i,t} + \beta_3 TURNOVER_{i,t} + \beta_4 CAPINT_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 MTB_{i,t} + \beta_{11} FAC_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$
2a	$ROA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 SHARE1_{i,t} + \beta_2 SHARE2_{i,t} + \beta_3 TURNOVER_{i,t} + \beta_4 CAPINT_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 MTB_{i,t} + \beta_{11} FAC_{i,t} + \beta_{24} FAC * ROC_{i,t} + \beta_{25} FAC * MOGH_{i,t} + \beta_{26} FAC * ROSH_{i,t} + \beta_{27} FAC * BOL_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$
2b	$ROE_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 SHARE1_{i,t} + \beta_2 SHARE2_{i,t} + \beta_3 TURNOVER_{i,t} + \beta_4 CAPINT_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 MTB_{i,t} + \beta_{11} FAC_{i,t} + \beta_{24} FAC * ROC_{i,t} + \beta_{25} FAC * MOGH_{i,t} + \beta_{26} FAC * ROSH_{i,t} + \beta_{27} FAC * BOL_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$
2c	$MWA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 SHARE1_{i,t} + \beta_2 SHARE2_{i,t} + \beta_3 TURNOVER_{i,t} + \beta_4 CAPINT_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 MTB_{i,t} + \beta_{11} FAC_{i,t} + \beta_{24} FAC * ROC_{i,t} + \beta_{25} FAC * MOGH_{i,t} + \beta_{26} FAC * ROSH_{i,t} + \beta_{27} FAC * BOL_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$
2d	$Q - TOBIN_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 SHARE1_{i,t} + \beta_2 SHARE2_{i,t} + \beta_3 TURNOVER_{i,t} + \beta_4 CAPINT_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 MTB_{i,t} + \beta_{11} FAC_{i,t} + \beta_{24} FAC * ROC_{i,t} + \beta_{25} FAC * MOGH_{i,t} + \beta_{26} FAC * ROSH_{i,t} + \beta_{27} FAC * BOL_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$

برای فرض اول از ۴ مدل 1a, 1b, 1c, 1d استفاده می‌کنیم که به بررسی رابطه‌ی بین شاخص کارایی کمیته‌ی حسابرسی و عملکرد در قالب ۴ مدل و استفاده از ۴ شاخص برای نشان دادن وضعیت عملکرد می‌پردازد، و برای فرض دوم نیز از ۴ مدل 2a, 2b, 2c, 2d استفاده می‌شود.

جدول ۲- تعریف متغیرها

متغیر	تعریف و نحوه محاسبه
$ROA_{i,t}$	بازده دارایی‌ها می‌باشد و برابر است با نسبت سود خالص به دارایی‌ها (وهبا و السید ، ۲۰۱۴).
$ROE_{i,t}$	بازده حقوق صاحبان سهام می‌باشد که برابر است با سود خالص تقسیم بر حقوق صاحبان سهام (وهبا و السید ، ۲۰۱۴).
$MWA_{i,t}$	ارزش افزوده بازار است که بصورت زیر محاسبه می‌شود (زابوچنیکیف، ۲۰۱۶): ارزش افزوده بازار = ارزش بازار شرکت - سرمایه بکار گرفته شده در شرکت سرمایه بکار گرفته شده در شرکت = دارایی‌های ثابت پس از کسر استهلاک انباشته + دارایی‌های جاری - بدهی‌های جاری
$Q - TOBIN_{i,t}$	کیو-توبین نسبت ارزش شرکت در بازار سهام به ارزش دفتری منهای بدهی است (زابوچنیکیف، ۲۰۱۶): $Q - TOBIN = MV / (BV - DEBT)$ که در آن MV ، ارزش بازار شرکت (قیمت سهام در پایان سال ضربدر تعداد سهام شرکت)، BV ، ارزش دفتری دارایی‌ها و $DEBT$ ، بدهی شرکت می‌باشد.
ACC-INDEX	برای محاسبه شاخص کمیته حسابرسی اثربخش مطابق با مبانی نظری و پیشینه‌ی پژوهش شاخص‌های تعداد اعضا، استقلال اعضا و تجربه‌ی اعضا مورد استفاده قرار می‌گیرد. استفاده از هر کدام از این شاخص‌ها به طور مجزا می‌تواند مفید باشد ولی انتقال دهنده ویژگی‌های کامل کمیته حسابرسی اثربخش نیست و آوردن هر سه شاخص در مدل امکان ایجاد همخطی را بخصوص در حالتی که کمیته اثربخش ترین حالت را دارد افزایش می‌دهد، لذا از تحلیل پوششی جهت یافتن شاخص جامعی برای نشان دادن همه‌ی ویژگی‌های کمیته حسابرسی اثربخش استفاده شده است و جهت تشخیص مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل پوششی از نرم افزار SPSS22 و آماره آزمون KMO و آزمون بارتلت استفاده شده است. آماره ی آزمون KMO برابر ۰.۵۲ است، اگر آماره این آزمون کمتر از ۰.۵ باشد به معنای این است که نمی توان از تحلیل پوششی استفاده نمود، اگر آماره بین ۰.۵ تا ۰.۷ باشد یعنی می توان استفاده نمود و آماره ی بالای ۰.۷ یعنی قویا می توان استفاده نمود که با احتیاط می توان گفت داده‌ها جهت تحلیل پوششی مناسب هستند و مطابق با آزمون بارتلت فرضیه ی صفر را مبنی بر اینکه ماتریس همبستگی بین متغیرها مربوط به جامعه ای با متغیرهای ناهمبسته است مورد آزمون قرار قرار گرفته است، سطح احتمال به دست آمده برابر ۰.۰۰۹ می‌باشد لذا فرض صفر رد می شود و داه ها برای تحلیل پوششی مناسب هستند (زابوچنیکیف، ۲۰۱۶).
$SHARE1_{i,t}$	برابر است با درصد سهامی که در اختیار بزرگترین سهامدار است (زابوچنیکیف، ۲۰۱۶).
$SHARE2_{i,t}$	برابر است با درصد سهامی که در اختیار مدیران است (زابوچنیکیف، ۲۰۱۶).
$TURNOVER_{i,t}$	نرخ گردش دارایی‌ها می‌باشد که برابر است با نسبت درآمدهای عملیاتی تقسیم بر مجموع دارایی‌ها (زابوچنیکیف، ۲۰۱۶).
$CAPINT_{i,t}$	برابر است با نسبت دارایی‌های ثابت به کل دارایی‌ها (زابوچنیکیف، ۲۰۱۶).
$SIZE_{i,t}$	اندازه شرکت می‌باشد که برابر است با لگاریتم طبیعی دارایی‌های شرکت (زابوچنیکیف، ۲۰۱۶).
$LEV_{i,t}$	اهرم مالی شرکت می‌باشد که برابر است با نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌ها (زابوچنیکیف، ۲۰۱۶).
$MTB_{i,t}$	برابر است با نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری دارایی‌ها (زابوچنیکیف، ۲۰۱۶).
$MOGH_{i,t}$	مرحله مقدماتی از مراحل پهنج‌گانه عمر شرکت می‌باشد (وهبا و السید ، ۲۰۱۴).

متغیر	تعریف و نحوه محاسبه
$ROSH_{i,t}$	مرحله رشد از مراحل پنجگانه عمر شرکت می‌باشد (وهبا و السید ، ۲۰۱۴).
$BOL_{i,t}$	مرحله بلوغ از مراحل پنجگانه عمر شرکت می‌باشد (وهبا و السید ، ۲۰۱۴).
$FAC_{i,t}$	مرحله نزول از مراحل پنجگانه عمر شرکت می‌باشد (وهبا و السید ، ۲۰۱۴).
$ROC_{i,t}$	مرحله رکود از مراحل پنجگانه عمر شرکت می‌باشد (وهبا و السید ، ۲۰۱۴).

تجزیه و تحلیل

آمار توصیفی

به منظور بررسی و تجزیه و تحلیل اولیه داده‌ها، آمار توصیفی متغیرهای پژوهش محاسبه و در جدول ۳ ارائه شده است. همان‌طور که در جدول ۳ نیز قابل مشاهده است، با توجه به نزدیکی میانه و میانگین می‌توان بیان کرد کلیه متغیرهای تحقیق از توزیع آماری مناسب برخوردار هستند، همچنین انحراف معیار آن‌ها صفر نیست، بنابراین می‌توان متغیرهای مورد نظر را در مدل وارد کرد.

انحراف معیار داده‌ها پراکندگی داده‌ها از میانگین را نشان می‌دهد. انحراف معیار کم نشان‌دهنده پراکندگی کم داده‌ها از میانگین و انحراف معیار زیاد نشان‌دهنده پراکندگی زیاد داده‌ها از میانگین می‌باشد. متغیر بازده دارایی‌ها با انحراف معیار ۰.۱۴ دارای کمترین پراکندگی از میانگین و متغیر درصد سهام تحت اختیار مدیران با انحراف معیار ۲۰.۰۹ دارای بیشترین پراکندگی از میانگین است. در بررسی ضریب کشیدگی مشاهده می‌شود که تمام متغیرهای مورد بررسی دارای ضریب کشیدگی مثبت یعنی بلندتر از توزیع نرمال می‌باشند.

جدول ۳- آمار توصیفی

متغیرها	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
$AUDACEX_{i,t}$	۰.۷۶	۱	۱	۰.۰۰	۰.۲۹	-۱.۰۱	۳.۰۹
$AUDIND_{i,t}$	۰.۶۰	۰.۶۶	۱	۰.۰۰	۰.۲۵	-۰.۲۱	۲.۶۷
$AUDSIZE_{i,t}$	۳.۱۷	۳	۵	۳	۰.۵۴	۲.۹۴	۹.۸۵
$BOL * FAC_{i,t}$	-۰.۰۱	۰.۰۰	۳.۲۳	-۰.۳۸	۰.۵۱	۵.۴۱	۳۳.۸۴
$CAPINT_{i,t}$	۰.۲۷۰	۰.۲۲	۰.۸۲	۰.۰۱	۰.۱۸	۰.۹۳	۳.۱۰
$FAC_{i,t}$	-۰.۰۰۷	-۰.۳۴	۳.۲۹	-۰.۳۸	۰.۹۸	۲.۸۶	۹.۳۴
$LEV_{i,t}$	۰.۵۸	۰.۵۷	۱.۵۶	۰.۱۳	۰.۲۰	۰.۵۰	۴.۴۵
$MOGH * FAC_{i,t}$	۰.۰۳	۰.۰۰	۳.۲۷	-۰.۳۸	۰.۵۳	۵.۳۵	۳۱.۹۷
$MTB_{i,t}$	۱۱.۳۹	۷.۱۷	۱۰.۷۲	۰.۰۰	۱۲.۹۱۸	۲.۶۷	۱۳.۶۰
$MWA_{i,t}$	۵.۹۳	۰.۷۱	۱۲.۹	۲.۷۴-	۱۸.۸۳	۴.۵۷	۲۵.۱۹
$Q - TOBIN_{i,t}$	۰.۸۹	۰.۶۸	۴.۱۴	۰.۰۶	۰.۷۳	۱.۷۴	۶.۶۲
$ROA_{i,t}$	۰.۱۶	۰.۱۳	۰.۷۴	-۰.۱۷	۰.۱۵	۰.۸۵	۳.۹۸
$ROC * FAC_{i,t}$	-۰.۰۰۴	۰.۰۰	۳.۲۹	-۰.۳۸	۰.۳۳	۸.۴۲	۸۳.۰۵
$ROE_{i,t}$	۰.۴۵	۰.۳۸	۴.۷۰	-۰.۸۷	۰.۴۷	۳.۲۳	۲۶.۴۸
$ROSH * FAC_{i,t}$	-۰.۰۰۵	۰.۰۰	۳.۲۵	-۰.۳۸	-۰.۴۹	۵.۶۳	۳۶.۷۱
$SHARE1_{i,t}$	۰.۶۴	۰.۶۵	۰.۹۹	۰.۰۰	۱۹.۸۷	-۱.۰۱	۴.۱۷
$SHARE2_{i,t}$	۰.۵۴	۰.۵۲	۰.۹۹	۰.۷۱	۲۰.۰۹	۰.۲۱	۲.۳۸
$SIZE_{i,t}$	۸.۴۵	۸.۹۱	۱۱.۱۸	۴.۷۹	۱.۵۴	-۰.۷۶	۲.۵۶
$TURNOVER_{i,t}$	۰.۲۳	۰.۱۸	۱.۵۵	-۰.۳۲	۰.۲۱	۱.۹۷	۹.۹۲

منبع: محاسبات تحقیق

بررسی فروض کلاسیک

آزمون هم خطی

هم خطی وضعیتی است که نشان می‌دهد یک متغیر مستقل تابعی خطی از سایر متغیرهای مستقل است. اگر هم خطی در یک معادله رگرسیون بالا باشد، به این معناست که بین متغیرهای مستقل همبستگی بالا وجود دارد و ممکن است با وجود بالا بودن ضریب تعیین، مدل دارای اعتبار بالایی نباشد. برای آزمون هم خطی از آزمون VIF استفاده شده است. با توجه به این که مقدار VIF محاسبه شده کمتر از ۱۰ هست، بنابراین بین متغیرهای مستقل هم خطی وجود ندارد، همچنین همبستگی دویه دو بین متغیرها مورد بررسی قرار گرفت که میزان همبستگی بالا نبود که مجدد نشان می‌دهد همخطی بین متغیرها وجود ندارد.

آزمون خودهمبستگی

بررسی آزمون خودهمبستگی باقیمانده‌ها و نیز آماره ی دوربین واتسون نشان می‌داد هیچ یک از مدل‌ها دارای مشکل

خودهمبستگی نیستند. آماره ی دوربین واتسون نیز تایید کننده ی عدم وجود خودهمبستگی در هر مدل است.

آزمون ناهمسانی واریانس

یکی دیگر از فروض مهم کلاسیک، فرض ناهمسانی واریانس می‌باشد، آزمون همسانی واریانس برای تمامی مدل‌ها نشان می‌دهد تمام باقیمانده‌ها همسان می‌باشند.

آزمون‌های انتخاب نوع مدل

در این پژوهش، برای انتخاب مدل تحلیل داده از آزمون‌های F لیمر، بروش پاگان و هاسمن استفاده شده است. آزمون F لیمر فرض صفر تلفیقی^۱ بودن داده‌ها را در مقابل فرض جایگزین که پانل با اثرات ثابت است آزمون می‌کند، آزمون بروش پاگان فرض صفر تلفیقی بودن داده‌ها را در مقابل فرض جایگزین که پانل با اثرات تصادفی است آزمون می‌کند و آزمون هاسمن نیز فرض صفر پانل با اثرات تصادفی را در مقابل فرض جایگزین که پانل با اثرات ثابت است را آزمون می‌کند.

جدول ۴- نتایج آزمون F لیمر، بروش پاگان و هاسمن

نوع مدل	آزمون هاسمن			آزمون بروش پاگان			آزمون F لیمر			مدل
	نتیجه آزمون	سطح احتمال	آماره	نتیجه آزمون	سطح احتمال	آماره	نتیجه آزمون	سطح احتمال	آماره	
پانل با اثرات ثابت	رد فرض صفر	۰.۰۰	۲۳۲	رد فرض صفر	۰.۰۰	۶.۵۷	رد فرض صفر	۰.۰۰	۶.۵۷	1a
پانل با اثرات تصادفی	عدم رد فرض صفر	۰.۳۲	۹.۲۲	رد فرض صفر	۰.۰۰	۳.۵۲	رد فرض صفر	۰.۰۰	۳.۵۲	1b
پانل با اثرات تصادفی	عدم رد فرض صفر	۰.۱۴	۱۲.۲	رد فرض صفر	۰.۰۰	۱۴.۹	رد فرض صفر	۰.۰۰	۱۴.۹	1c
پانل با اثرات ثابت	رد فرض صفر	۰.۰۰	۴۳.۲	رد فرض صفر	۰.۰۰	۶.۵۸	رد فرض صفر	۰.۰۰	۶.۵۸	1d
پانل با اثرات ثابت	رد فرض صفر	۰.۰۰	۲۳۰	رد فرض صفر	۰.۰۰	۶.۳۲	رد فرض صفر	۰.۰۰	۶.۳۲	2a
پانل با اثرات تصادفی	عدم رد فرض صفر	۰.۶۴	۹.۷	رد فرض صفر	۰.۰۰	۳.۴	رد فرض صفر	۰.۰۰	۳.۴	2b
پانل با اثرات تصادفی	عدم رد فرض صفر	۰.۱۸	۱۶	رد فرض صفر	۰.۰۰	۱۴.۷۸	رد فرض صفر	۰.۰۰	۱۴.۷۸	2c
پانل با اثرات ثابت	رد فرض صفر	۰.۰۰	۴۳	رد فرض صفر	۰.۰۰	۶.۵۳	رد فرض صفر	۰.۰۰	۶.۵۳	2d

منبع: محاسبات تحقیق

کمیته‌ی حسابرسی اثربخش بر عملکرد با توجه به چرخه ی عمر شرکت‌ها بررسی می‌شود:

با توجه به سه آزمون صورت گرفته برای هر مدل، مدل‌های 1b, 1c, 2b, 2c پانل با اثرات تصادفی و مابقی مدل‌ها پانل با اثرات ثابت هستند.

مطابق با نتایج به دست آمده از جدول ۵، تاثیر شاخص کارایی کمیته حسابرسی بر عملکرد در هر ۴ مدل مثبت است و در سطح یک درصد تاثیر کمیته حسابرسی اثربخش بر شاخص عملکرد ارزش افزوده بازار معنی دار است. در ۴ مدل دیگر تاثیر

^۱. Pooled

جدول ۵- نتایج تخمین

مدل 1d		مدل 1c		مدل 1b		مدل 1a		متغیر
آماره t	ضریب	آماره t	ضریب	آماره t	ضریب	آماره t	ضریب	
۱.۱۸	۰.۰۰۵۲	۲.۲۸۹	۰.۹۳	۱.۲۰	۰.۰۲۸۲	۱.۳۹	۰.۰۰۲	$FAC_{i,t}$
۲.۵۰	۱.۰۸	۲.۳۱	۸.۹	-۰.۶۱	-۰.۱۰۸۶	-۴.۷۱	-۰.۳۳	$CAPINT_{i,t}$
-۱.۸۳	-۰.۲۹۵۷	-۰.۱۰	-۰.۳۱	۰.۷۵	۰.۹۰۵	-۰.۷۳	-۰.۰۱۸	$LEV_{i,t}$
-۰.۵۸	-۰.۰۰۱۴	-۰.۸۱	-۰.۰۳	۱.۸۱	۰.۰۰۳۳	۱.۷۰	۰.۰۰۰۶	$MTB_{i,t}$
-۰.۹۴	-۰.۰۰۳۷	-۱.۳۰	-۰.۰۸	۰.۶۳	۰.۰۰۱۱	-۲.۱۱	-۰.۰۰۱۳	$SHARE1_{i,t}$
۰.۲۷	-۰.۰۰۱۰	-۲.۱۳	-۰.۱۲	۱.۰۷	۰.۰۰۱۸	۰.۲۶	۰.۰۰۰۲	$SHARE2_{i,t}$
-۰.۵۸	-۰.۰۲۹۶	-۱.۲۵	۱.۰۱	۱.۲۴	۰.۰۲۶۹	۰.۱۹	۰.۰۰۱۵	$SIZE_{i,t}$
۱.۱۱	۰.۲۱۷۰	۲.۱۹	۸.۲۴	۳.۰۱	۰.۳۹۱۱	۱.۱۹	۰.۰۴۱۸	$TURNOVER_{i,t}$
۲.۱۱	۱.۱۷	۲.۵۰	۲۳.۲۷	-۰.۲۸	-۰.۰۷۱۱	۳.۵۸	۰.۳۱۱۶	c
$R^2=۰.۷۱$		$R^2=۰.۵۱$		$R^2=۰.۵۲$		$R^2=۰.۸۶$		

منبع: محاسبات تحقیق

جدول ۶- نتایج تخمین

مدل 2d		مدل 2c		مدل 2b		مدل 2a		متغیر
آماره t	ضریب	آماره t	ضریب	آماره t	ضریب	آماره t	ضریب	
۱.۷۲	۰.۰۲	۵.۹۳	۱.۷۳	۲.۴۲	۰.۱۶۷۸	۱.۹۴	۰.۱۱۲۰	$FAC_{i,t}$
۳.۰۶	۰.۰۴	-۲.۲۰	-۱.۷۱	۲.۸۰	۰.۱۴۶۱	۱.۶۰	۰.۱۰۳۸	$FAC * BOL_{i,t}$
-۱.۸۰	-۰.۰۱	-۸.۷۶	-۱.۶۲	۲.۵۱	۰.۱۲۹۰	۱.۷۲	۰.۱۱۱۶	$FAC * MOGH_{i,t}$
-۱.۶۶	-۰.۰۱	-۲.۱۹	-۱.۳۲	۱.۲۴	۰.۱۵۳۲	۱.۷۴	۰.۱۱۴۱	$FAC * ROC_{i,t}$
-۰.۷۶	-۰.۰۱	-۱.۹۳	-۳.۷۶	۷.۳۳	۰.۱۴۳۰	۱.۹۴	۰.۱۰۶۱	$FAC * ROSH_{i,t}$
۳.۷۴	۱.۱۱	۱.۳۳	۹.۱۶	-۱.۸۰	-۰.۹۶۵	-۶.۰۱	-۰.۴۳۷۰	$CAPINT_{i,t}$
-۲.۳۲	-۰.۳۰	-۳.۲۹	-۰.۴۱	۲.۱۲	۰.۰۹۱۹	-۳.۲۱	-۰.۰۰۸۶	$LEV_{i,t}$
-۱.۲۸	-۰.۰۱	-۱.۶۶	-۰.۰۳	۱.۸۰	۰.۰۰۳۳	۱.۹۳	۰.۰۰۰۷	$MTB_{i,t}$
-۱.۵۲	-۰.۰۰۳	-۲.۵۱	-۰.۰۸	۵.۹۶	۰.۰۱۰۶	-۲.۶۱	-۰.۰۰۱۷	$SHARE1_{i,t}$
۲.۰۳	۰.۰۰	-۲.۱۳	-۰.۱۳	۱.۰۶	۰.۰۰۱۸	۳.۲۱	۰.۰۰۲۰	$SHARE2_{i,t}$
-۲.۳۲	-۰.۰۳	-۲.۳۴	-۰.۹۹	۲.۱۲	۰.۰۲۵۸	۲.۹۱	۰.۰۰۲۵	$SIZE_{i,t}$
۰.۸۵	۰.۱۶	۲.۰۱	-۷.۷۵	۲.۸۵	۰.۳۸۰۹	-۲.۲۶	-۰.۰۲۹۹	$TURNOVER_{i,t}$
۶.۲۰	۱.۲۰	۲.۵۰	۲۳.۴۹	-۲.۴۸	-۰.۰۶۵۳	۳.۹۳	۰.۳۶۳۹	c
$R^2=۰.۷۷$		$R^2=۰.۶۰$		$R^2=۰.۵۲$		$R^2=۰.۸۷$		

منبع: محاسبات تحقیق

اثربخش در ۴ متغیر مجازی تعریف شده ضرب می‌شود، لذا عملاً ضریب شاخص کمیته‌ی حسابرسی در عملکرد نشان دهنده‌ی اثر کمیته بر عملکرد در چرخه‌ی ۵ ام شرکت می‌باشد و برای بررسی ضریب مربوطه در هر ۴ دوره‌ی دیگر باید ضریب متغیر مجازی را با ضریب شاخص جمع نمود، جهت نشان دادن دقیق میزان اثرگذاری ضرایب در جدول ذیل آمده است:

با توجه به اینکه شرکت‌ها ۵ مرحله در چرخه‌ی عمر دارند و جدول فوق به دنبال آن است که تأثیر کمیته حسابرسی اثربخش را در هر یک از مراحل چرخه‌ی عمر بر عملکرد بیابد، برای تقسیم چرخه‌ی عمر شرکت به مراحل مختلف از متغیر مجازی استفاده شده است، به لحاظ علم اقتصاد سنجی اگر تعداد متغیرهای مجازی تعریف شده با تعداد حالات برابری کند، عملاً همخطی کامل رخ می‌دهد و نمی‌توان خروجی تخمین را مشاهده نمود، جهت رفع این مشکل ۴ متغیر مجازی برای ۵ مرحله‌ی چرخه‌ی عمر شرکت تعریف می‌شود و شاخص کمیته‌ی حسابرسی

جدول ۷: تفکیک اثرگذاری شاخص کارایی کمیته ی حسابرسی اثربخش در هر یک از مراحل چرخه ی عمر

مدل 2d		مدل 2c		مدل 2b		مدل 2a		
معنی دار	ضریب خالص	معنی دار	ضریب خالص	معنی دار	ضریب خالص	معنی دار	ضریب خالص	
بله	۰.۰۱	بلی	۰.۰۹	بلی	۰.۲۹	خیر	۰.۲۲	دوره معرفی (mogh)
خیر	۰.۰۱	بلی	-۲.۰۳	خیر	۰.۳۱	خیر	۰.۲۱	دوره رشد (roshd)
بلی	۰.۰۶	بلی	۰.۰۲	بلی	۰.۳۱	خیر	۰.۲۱	دوره بلوغ (bol)
خیر	۰.۰۲	بلی	۱.۷۳	بلی	۰.۱۶	بلی	۰.۱۱	دوره نزول
خیر	۰.۰۱	بلی	۰.۴۳	خیر	۰.۳۲	خیر	۰.۲۲	دوره رکود (roc)

منبع: محاسبات تحقیق

معیارهای عملکرد نشان می‌دهد کمیته‌ی حسابرسی اثربخش بر عملکرد شرکت تاثیر مثبت دارد اما معناداری آن تنها برای شاخص ارزش افزوده بازار اثبات گردید. به این مفهوم که نتایج تخمین هر چهار مدل نشان می‌دهد که اگر کمیته حسابرسی به سمت اثربخش تر شدن برود، یعنی اگر از افراد با تحصیلات مرتبط استفاده کند، نیروی کار بیشتری را مورد استفاده قرار دهد (بر خلاف پژوهش رامچاندرا و همکاران (۲۰۲۲)) و نیز استقلال اعضاء را هدف قرار دهد (همسو با پژوهش رامچاندرا و همکاران (۲۰۲۲)) باعث بهبود عملکرد شرکت می‌گردد. نتایج این فرضیه‌ها با نتایج پژوهش زابونجیکف (۲۰۱۶) نیز همسو می‌باشد.

اما در بررسی فرضیه دوم پژوهش همانگونه که انتظار می‌رفت کمیته حسابرسی نقش‌های متفاوتی را در نقاط گوناگون چرخه عمر ایفا نماید، نتایج پژوهش نیز نشان داد تاثیر کمیته حسابرسی اثربخش طی مراحل مختلف چرخه عمر بر عملکرد شرکت، متفاوت می‌باشد. یکی از دلایلی که شرکت‌ها نیازهای حاکمیتی بسیار متفاوتی در هر نقطه از زمان دارند این است که این شرکت‌ها احتمالاً در مراحل بسیار متفاوتی از چرخه عمرشان هستند و در مراحل مختلف چرخه عمر نیز شرکت‌ها از نظر مالی و اقتصادی دارای نمودگرها و رفتارهای خاصی می‌باشند. تولید، عملیات، ویژگی‌های سازمانی و روابط بین سرمایه گذاران و مدیران در مراحل مختلف چرخه عمر، متمایز است که منجر به عدم تقارن اطلاعاتی و تضاد نمایندگی می‌شود. شدت مشکلات نمایندگی نیز در مراحل مختلف چرخه عمر شرکت، متفاوت است و به همین ترتیب اثر کنترل داخلی از جمله کمته حسابرسی نیز متغیر است. نتایج پژوهش همچنین نشان می‌دهد در سه مدل از چهار مدل فوق اثرگذاری کمیته حسابرسی بر عملکرد در مراحل بلوغ و نزول معنادار می‌باشد. این به این دلیل است که در مرحله بلوغ، فروش باثبات می‌شود و سطح نوآوری سقوط می‌کند، ساختار سازمانی بوروکراتیک مستقر می‌شود، قابلیت کنترل و انعطاف شرکت متعادل می‌شود و ساختارهای

حال می‌توان به طور دقیق با توجه به هر دوره از چرخه‌ی عمر و هر شاخص برای بررسی عملکرد به بررسی رابطه کارایی کمیته حسابرسی اثربخش و عملکرد شرکت پرداخت. اگر شاخص عملکرد شرکت بازده دارایی‌ها در نظر گرفته شود، ارتباط کمیته ی حسابرسی اثربخش و عملکرد صرفاً در دوره نزول معنادار می‌باشد و البته به لحاظ ضریب کمترین میزان را نسبت به سایر دوره‌ها دارد، و اینکه سایر دوره‌ها معنادار نمی‌باشند. حال اگر شاخص نشان دهنده‌ی وضعیت عملکرد بازده حقوق صاحبان سهام در نظر گرفته شود، آنگاه علاوه بر دوره‌ی تنزلی دو دوره‌ی مقدماتی و بلوغ نیز دارای تاثیر معنادار بر رابطه کمیته‌ی حسابرسی اثربخش و عملکرد می‌باشد و در بین این سه دوره، نتایج نشان می‌دهد بیشترین اثر در دوره‌ی بلوغ می‌باشد و این نشان می‌دهد اگر کمیته ی حسابرسی شاخص‌های کارایی را داشته باشد در این دوره می‌تواند تاثیر بیشتری بر عملکرد شرکت گذارد. اگر شاخص نشان دهنده عملکرد شرکت ارزش افزوده بازار باشد، آنگاه در تمام دوره ها اثرگذاری کمیته‌ی حسابرسی بر عملکرد معنادار است که در دوره ی نزول بیشترین اثر و در دوره ی بلوغ کمترین اثر را دارد ولی همه ی تاثیرات مثبت و معنادار می‌باشد. در نهایت اگر شاخص عملکرد شرکت کیو-توبین در نظر گرفته شود، آنگاه اثرگذاری کمیته‌ی حسابرسی کارا بر عملکرد شرکت در دوره‌های بلوغ و معرفی معنادار است و در دوره‌ی بلوغ میزان اثرگذاری بیشتر است.

نتیجه گیری

هدف از این پژوهش بررسی پویایی رابطه بین کمیته حسابرسی (به عنوان یک سازوکار نظارتی و کنترلی) و عملکرد شرکت بر بستر مراحل مختلف چرخه عمر می‌باشد. جهت تعیین عملکرد شرکت از چهار معیار بازده دارایی‌ها، بازده حقوق صاحبان سهام، ارزش افزوده بازار و کیو-توبین استفاده گردید. در این راستا ۸۸ شرکت در دوره زمانی ۱۳۹۶ الی ۱۴۰۰ انتخاب و آزمون فرضیات صورت گرفت. نتایج بررسی تاثیر کمیته حسابرسی بر هر یک از

- * خوارزمی، شهین دخت (۱۳۷۱). مدیریت و چرخه عمر سازمان. تدبیر. ش. ۲۹ صص ۱۱-۱۵
- * رحیمیان، نظام الدین، صالح نژاد، سید حسن، سالکی، علی (۱۳۸۸). رابطه بین برخی ساز و کارهای حاکمیت شرکتی و عدم تقارن اطلاعاتی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۵۸، سال ۱۶، صص ۷۱-۸۶.
- * رحیمیان، نظام الدین و رجبی، رشید الدین (۱۳۹۴). بررسی رابطه ساز و کارهای اصول راهبری شرکت ها و چرخه عمر شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش حسابرسی، سال پانزدهم، شماره ۶۱، صص ۵۱-۶۷.
- * رستمی، وهاب؛ سیدی، امیر و سلمانیان، لیدا (۱۳۹۳). چرخه عمر شرکت و معیارهای ارزیابی عملکرد، دانش حسابداری مالی، دوره ۱، شماره ۱، صص ۱۲۹-۱۴۱.
- * ستایش، محمدحسین و فعال قیومی، علی (۱۳۹۱). دوره تصدی حسابرس، چرخه عمر و کارایی سرمایه گذاری های بلند مدت شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مطالعات حسابداری و حسابرسی، سال اول، شماره چهارم، صص ۴۰-۵۷.
- * سوری، علی (۱۳۹۳). اقتصاد سنجی (پیشرفته)، ج دوم، همراه با کاربرد Eviews8 و Stata12. تهران: نشر فرهنگ شناسی
- * علوی، سید بابک (۱۳۸۰). چرخه حیات سازمان ها از تولد تا مرگ. توسعه ی مدیریت. ش. ۲۸
- * کرمی غلامرضا و عمرانی، حامد (۱۳۸۹). تأثیر چرخه عمر شرکت بر میزان مربوط بودن معیارهای ریسک و عملکرد، پژوهش های حسابداری مالی، سال دوم، شماره سوم، صص ۴۹-۶۴.
- * گجراتی، دامودار (۲۰۰۳). مبانی اقتصاد سنجی. (ترجمه ی : حمید ابریشمی). تهران: موسسه ی انتشارات دانشگاه تهران
- * منصوری نیا، الهام و یدالهی، نگار (۱۴۰۱). نقش کیفیت کمیته حسابرسی بر عملکرد مالی بانک های دولتی و خصوصی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار. چشم انداز حسابداری و مدیریت، ۵(۶۷)، ۱۰۷-۱۲۵.
- * مهران، کاوه. تحریری، آرش. فرهادی، سوران (۱۳۹۳). چرخه ی عمر واحد تجاری، ساختار سرمایه و ارزش شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار. مجله دانش حسابداری. سال پنجم. ش. ۱۷. صص ۱۶۳-۱۸۰
- * Abdulsaleh, A. M., & Worthington, A. C. (2013). Small and medium-sized enterprises financing: A review of literature international. Journal of Business and Management, 8(14), 36_54.

نهادی و سازمانی درست می‌توانند خلاقیت و انعطاف‌پذیری را محافظت کنند. در مرحله افول نیز، شرکت‌ها بوروکراتیک هستند، قواعد و مقررات نامعتبر هستند و تناقضات در سازمان شدید می‌شود. بنابراین، برای شرکت های بالغ، کنترل داخلی می‌تواند به طور قابل ملاحظه ای کارایی و اثربخشی عملیات را بهبود دهد. برای شرکت‌هایی که در مرحله رشد، بلوغ و افول می‌باشند، کنترل داخلی می‌تواند به طور قابل ملاحظه ای کیفیت اطلاعات حسابداری را بهبود بخشد. در این راستا، تئوری نمایندگی نیز اظهار می‌کند که تقاضا برای شفافیت نسبت به برون سازمانی‌ها به موازات اینکه شرکت به سمت مرحله بلوغ حرکت می‌کند افزایش می‌یابد. از سوی دیگر، یک شرکت برای بقا و رشد خود متکی به منابع مهم و محدود خود است و با سایر شرکت‌ها رقابت می‌کند تا از این منابع نفع ببرد و آنها را کنترل کند. بر اساس این دیدگاه، منابع و توانمندی‌های شرکت‌های بالغ زیاد، متنوع و غنی هستند و این در حالی است که برای شرکت‌های جوان و رو به افول، این منابع و توانمندی‌ها کوچک، متمرکز و محدود هستند. بنابراین می‌توان استدلال کرد که شرکت‌های بالغ می‌توانند از منابع خود استفاده کنند تا ساز و کارهای کنترلی مجزا و مستقلی را مستقر نمایند که این نیز به نوبه خود می‌تواند به عنوان بیری برای جذب سرمایه ارزاتر، گسترش پایگاه مشتری و حفظ شهرت استفاده شود.

لذا با توجه به نتایج فوق و بر اساس تئوری چرخه عمر شرکت مبنی بر اینکه شرکت‌ها در مراحل مختلف چرخه عمر از نظر مالی و اقتصادی دارای رفتارهای خاصی می‌باشند و در هر دوره از چرخه عمر شرایط خاص خود را دارند، پیشنهاد می‌شود شرح وظایف کمیته حسابرسی با توجه به اینکه شرکت‌ها در کدام یک از مراحل مختلف چرخه عمر خود قرار دارند تبیین شود و سنجش عملکرد کمیته حسابرسی نیز با توجه به وظایف مربوط صورت گیرد؛ چرا که هم عملکرد شرکت و هم ساز و کارهای نظارتی در دوره های مختلف عمر شرکت متفاوت است. لذا در اینصورت می‌توان به کارایی و اثربخشی بیشتری در ارتباط با کمیته حسابرسی دست یافت.

فهرست منابع

- * انصاری، زینت، حجازی، رضوان، زراعت کیش، یعقوب و خانی معصوم آبادی، ذبیح اله (۱۴۰۲). پیش بینی چرخه عمر و ارزیابی عملکرد مالی شرکت‌ها با استفاده از الگوریتم درخت تصمیم و تکنیک های تصمیم‌گیری چند معیاره. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۵(۵۷)، ۴۳-۶۸

- * from Operating, Investment and Financing Activities". National Cheng Kung University.
- * Gardner, J. W. (1965). How To Prevent Organizational Dry Rot. Harper's Magazine.
- * Ge, Weili, McVay, Sarah. (2005). The Disclosure of Material Weaknesses in Internal Control after the Sarbanes-Oxley Act, American Accounting Association. Thought Leaders in Accounting, Volume 19, Issue 3.
- * Gort, M. and S. Klepper. (1982). "Time Paths in the Diffusion of Product Innovation.
- * Greiner, L. E. (1997). Evolution and revolution as organizations grow. Harvard Business Review, 76(3), 55_60.
- * Haire, M. (1959). "Biological Models and Empirical Histories in the Growth of Organizations: Model Organization Theory". New York: John Wiley.
- * Healy, P., & Palepu, K. (2001). Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: A review of the empirical disclosure literature. Journal of Accounting & Economics, 31, 405-440.
- * Hu, M. & Gan, S. (2017). Life cycle stage effects, CEO power and internal control quality: evidence from listed family firms in China, China journal of accounting studies,
- * Hunzikera, S. (2014)." Internal Control Disclosure and Agency Costs - Evidence from Swiss listed non-financial Companies ".Published by technology and investment, Vol. 2, No. 4, pp. 286-294.
- * Jubran Alqahtani, Lien Duong, Grantley Taylor, Baban Eulaiwi, (2022). Outside directors, firm life cycle, corporate financial decisions and firm performance. Emerging Markets Review, Volume 50, March 2022, 100820.
- * Kallunki J., and H., Silvola. (2008) . "The Effect of Organizational Life Cycle Stage on the Use of Activity-Based Costing". Management Accounting Research 19, pp 62-79.
- * Klein, A. (2002)." Economic determinants of audit committee independence". The Accounting Review, VOL. 77, No.2, pp. 435-452.
- * Krishnan, Gopal V. Visvanathan, Gnanakumar. (2008). Reporting Internal Control Deficiencies in the Post-Sarbanes-Oxley Era: The Role of Auditors and Corporate Governance, International Journal of Auditing, Volume 11, Issue 2, Pages 73-90.
- * Measures and Stock Prices: A Test of the Life Cycle Hypothesis", Journal of Accounting and Economics, Vol.15, pp 203-27.
- * Mueller, D. C. (1972)." A Life Cycle Theory of the Firm", Journal of Industrial Economics 20, pp199-219.
- * Nithya Ramachandran, Saeed Khalfan Al-Muqaimi, Nasser Rashid Al-Hajri. (2022). Characteristics of Audit Committee and Banking Sector Performance in Oman. The Journal of Corporate Governance, Insurance, and Risk Management (JCGIRM). 1 (12), 263-273.
- * Ogneva, M., Subramanyam, K. R., & Raghunandan, K. (2007). Internal control weakness and cost of equity: Evidence from SOX section 404 disclosures. The Accounting Review, 82(5), 1255_1297.
- * Adizes, I. (1979). Organizational passages— Diagnosing and treating lifecycle problems of organizations. Organizational Dynamics, 8(1), 3_25.
- * Adizes, I.(1989)."Corporate Life Cycle: How and Why Corporations Grow and Die and What Do about it", Englewood Cliffs, NJ.
- * Adizes, I., (1979). "Organisational Passages: Diagnosing and Treating Life-Cycle Problems in Organisations". Organisational Dynamics 8, pp 3-25.
- * Aharony, J. , Falk. H, and Yehuda, N. (2006). "Corporate Life Cycle and the Value Relevance of Cash Flow Versus Accrual Financial Information", School of Economics and Management Bolzano ,Italy ,Working Paper No. 34.
- * Ai-Hadi, A.; Hasan, M. M. & Habib, A. (2016). Risk committee, firm life cycle, and market risk disclosures, corporate governance: an international review, 24 (2), 145-170.
- * Anthony, J. H. and Ramesh, K. (1992). "Association between Accounting Performance
- * Ashbaugh-Skaife, H., Collins, D. W., & Kinney, W. R., Jr. (2008). The effect of SOX internal
- * Baltagi , B.H.(2005) Economic Analysis of panel Data .West Sussex:John Wiley & Sons.
- * Byrne, T. O. J. (2015). Governance and the corporate life cycle, international journal of managerial finance, 11 (1),
- * Cao., Y. (2012). "MCELCCCh-FDP: Financial distress Prediction with Classifier Ensembles Based on Firm Life Cycle and Choquet Integral" . Expert Systems with Applications 39, pp 7041-7049
- * Chan, Kam. Farrell, C. Barbara. Lee, Picheng. (2008). Earnings Management of Firms Reporting Material Internal Control Weaknesses under Section 404 of the Sarbanes-Oxley Act, American Accounting Association. Thought Leaders in Accounting Volume 27, Issue 2.
- * Chen, T. (2016). Internal control, life cycle and earnings quality, open journal of business and management, 4, 301-311.
- * Chen, Y., R. Cheng, A. and Y., L. Hung., (2012). "Value of Cash Holding: the Impact of Cash
- * control deficiencies and their remediation on accrual effectiveness. The Accounting Review, 83(1), 217_250.
- * DeAngelo, H., DeAngelo, L., and M. S. Rene (2006), "Dividend Policy and the Earned/ Contributed Capital Mix: A Test of the Life-Cycle Theory" .Journal of Financial Economics 81, pp 227-254.
- * Dickinson, V. (2011). Cash flow patterns as a proxy for firm life cycle. The Accounting Review, 86(6), 1969_1994.
- * Doyle, J. T., Ge, W., & McVay, S. (2007). Accruals effectiveness and internal control over financial reporting. The Accounting Review, 82(5), 1141_1170.
- * Doyle, Jeffrey, Ge, Weili, McVay, Sarah. (2007). Determinants of weaknesses in internal control over financial reporting, , Journal of Accounting and Economics, Volume 44, Issues 1-2, Pages 193-223.
- * Ebrahim. A. (2001). Auditing Quality, Auditor Tenure, Client Importance, and Earnings Management: An additional evidence, ICAFI Journal of Audit Practice, Vol.1 No.4.

- * Quinn, R. E., & Cameron, K. (1983). Organizational life cycles and shifting criteria of effectiveness: Some preliminary evidence. *Management Science*, 29(1), 33-51.
- * Ramalingegowda, S., Wang, C., and Yu, Y. (2013). "The Role of Financial Reporting Quality in Mitigating the Constraining Effect of Dividend Policy on Investment Decisions", *The Accounting Review* 88.
- * Rouf, M, A. (2011). "The relationship between corporate governance and value of the firm in developing coun ". *International Journal of Applied Economics and Finance*, vol. 5, No. 3, pp. 237-244.
- * Sloan, R. G. (1993). Accounting earnings and top executive compensation. *Journal of Accounting and Economics*, 16(1_3), 55-100.
- * Thanatawee, Y. (2011). "Life-Cycle Theory and Free Cash Flow Hypothesis: Evidence from Dividend Policy in Thailand". *International Journal of Financial Research*. 2(2). www.sciedu.ca/ijfr
- * Utami, S. and Inanga, E. (2012). The relationship between capital structure and the life cycle of firms in the manufacturing sector of Indonesia. *International Research Journal of Finance and Economics*, 88: 69-91
- * Wahba, H. & Elsayed, K. (2014). The effects of life cycle stage of a firm on the relationship between board size and financial performance. *Int. J. managerial and financial accounting*, 6 (4), 273-295.
- * Watts, R. Zimmerman, J (1986). "Positive accounting theory Englewood cliffs, N. J. prentice-Hall". *The Accounting Review*, Vol. 65, No. 1, pp. 131-156.
- * Working Paper NO 48.
- * Yan, Z (2010). "A New Methodology of Measuring Firm Life-Cycle Stages". *International journal of economic perspective*.
- * Zabochnikova, G. (2016). The audit committee characteristics and firm performance: evidence from the UK, *Dissertation Master in finance*.
- * Zhang, Y. Zhou, J. Zhou, N. (2007). Audit committee quality, auditor independence, and internal control weaknesses, *Journal of accounting and public policy*.
- * Zhou, Haiyan. Chen, Hanwen & Cheng Zhirong. (2016). *Internal Control, Corporate Life Cycle , and Performance. The Political Economy of Chinese Finance*.

Accounting Knowledge & Management Auditing

Vol. 13/ No. 52/ Winter 2024

The effect of an effective audit committee during different stages of the life cycle on the company's performance

Ebrahim Gharibi

Master's student in auditing at Allameh Tabataba'i University in Tehran,

ebrahimgharibi69@gmail.com

Majid Akhavan

Master's Degree in Financial Management, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran,

(Corresponding author)

md.akhavan@yahoo.com

Abstract

The main purpose of this research is to investigate the effect of an effective audit committee on the company's performance during different stages of the company's life cycle. To check the performance, 4 criteria of added value of the market, Q-Tobin, return on capital, and return on assets have been used, and to show the index of effective audit committee, coverage analysis and three indicators of number, independence, and experience members have been used (statistics and the probability level of the Comeau and Bartlett tests confirm that coverage analysis can be used). According to the life cycle of the company, the selected statistical sample was divided into 5 categories: introduction, growth, decline, stagnation, and maturity, and 88 companies were used in the period from 2018 to 2022 to test the hypotheses. The results of the research show that an effective audit committee has a positive effect on the company's performance, and this effect is significant when the market value added performance index is used. But, the impact of the effective audit committee on performance was determined to be different according to the different stages of the life cycle, which is always positive. Comparing the models that have examined the life cycles of the company with similar models that have not included the life cycles shows that the quality of the fit of the model based on the R^2 statistic has increased on average. It has been found that in the model where added value of the market is entered as a performance indicator, the impact of the committee on performance was found to be significant in all periods.

Keywords: effective audit committee, life cycle, performance, Coverage analysis, Panel data.